

Vilniaus spauda rašo, kad per paskutiniuosius tris mėnesius Vilniaus ir Naugardėlio vaivadijose iš varžytinių buvo parduoti 126 dvarai.

Kaip zinoma, šiemet rugsėjo 22 d. suėjo 700 metų nuo garsiųjų Saulės arba Šiaulių kautynių, per kurias lietuviai smarkiai sumušė vokiečius kardininkus. Šias sukaktuves plačiai minėjo Lietuvoje ir labai įdomų straipsnį apie Šiaulių kautynes įdėjo Lietuvos šaulių laikraštis „Trimitas“. Čia tą Dr. J. Matuškos straipsnį perspaudiname.

Tai įvyko 1236 m. rugsėjo 22 d. Tuomet žemiausiai, greičiausia, kunigaikščiai Vytauto vadovaujami, visiškai sumušė jungtinę vokiečių kardininkų ir jų talkininkų kariuomenę. Priešo eilėse buvo: pats Livonijos vokiečiai kardininkai, rytoriai maldininkai iš Vokietijos, rusai iš Didžiojo Naugarado ir Pskovo pagaliau, žemgaliai bei latviai, lygiai ir estai. Kaip matome, tai buvo stipri jėga. Kad ir nebuvo vokiečių su jų talkininkais, kaip manė Daukantas, per virš 20,000, bet jų skaičius vis dėl to išnešė kelis tukstančius. Jei turėti galvoje didesnę tas kariuomenės dalies europinį apsiginklavimą ir karo techniką (antra vertus, ir skaičius anų laikų sąlygomis buvo didelis), tai lietuviams teko susidurti su labai rimta jėga. Priešams vadovavo pats kardininkų magistras Volkvičas, gal but, padedamas vokiečių didikų Haseldorfo ir grafo Dannenbergo.

Kautynės įvyko šitokiomis aplinkybėmis: suvažiuavę kardininkų svečiai maldininkai spirte spyrė magistrą, kad pradėtų žygi. Mat, jie manė, kad lengvai apsidirbsiu su pagonimi lietuviais. Magistras Volkvinas, nujausdamas žygio pavojingumą ir lietuvų jėgą, svyravo, bet pagaliau nusileido. Visą sutelktinę kariuomenę pasileido į žemaičius per Kursą, greičiausia, kurio vakarinio Lielupės intako paupiais. Pasižadėję buriais, vokiečiai teriojo žemaičių kraštą, atsietį, degino trobas ir naikino viską, kas pakliuvo. Pagaliau, tie krikščionybės platintojai, gerokai prisigrobę, grįžo namo ir traukė link Šiaulių. Lietuvių iki šiol vokiečiai nesutiko, bet tai jau buvo tyla prieš audrą. Mat, lietuvių giminėms buvo įprasta kariauti štai kokių būdu: įvilioti priešą giliau į kraštą, pasukui užėti iš užpakalio ir begrįžtantiems užpuolikas suduoti lemiamą smūgį. Tiesiog klasiką to pavyzdį davė sambiečiai, kuomet jie 1256 m. vadınamoje Kursą Neringoje padarė užtvarą ir skaudžiai sumušė kryžiuočius. Panašiai atsitiko ir dabar. Rugsejo 21 d. kryžiuočiai, linksni grįždami namo, netikėtai prie viono upelio pamato lietuvių kariuomenę. Didesnė vokiečių dalis, ypač riteriai maldininkai, nusigąsta ir bijo stoti vyras prieš vyrą. Mat, lietuvių buvo parinkta, kaip tyčia pelkėta vieta. Rytąjus dieną įsiveržėliai bandė pasitraukti, bet žemaičiai patys juos užpuolė ir daug išmūsė. Mat, vokiečiai klampynėje palýdėjo arklus ir buvo priversti kovoti pėsti. Anot senosio kronikininko („Eiluiuotų Krėnika“), lietuviai juos pliekė, „įvg botas“ ir rasįtojas nuo savęs prideda, girdi, „man gaila tų vyrų“. Kurie bėgo, tuos tvojo medinėmis kuokomis, žuvo patsai magistras Volkvinas, 48 kardininkai ir daug riterių, kurie buvę atvykę kovoje su lietuviais penykty atlaidų. Anot rusiškų metraščių, tik kas dešimtas vyras tęsusiojo. Buvo nukauti ir anie vokiečiai didikai.

Reikia pabrėžti, jog šiaulių kautynių metu pasireiškė lietuvių, latvių ir estų bendradarbiavimas. Nors jie (dar ir lyviai) buvo priversti dalyvauti šiame žygyje, bet kai lietuviai užpuolė įsiveržėlius, jie kautyne nedalyvavo. Vadinasi, jie nepažeidė vokiečiams ir jų talkininkams, kai šie žut-but sten gėsi ištrukti nuo iniršiusių žemaičių. Kurie vokiečiai paspruko pro lietuvių eiles, tiems pastojo kelią lietuviams giminingi žiemgaliai. Matyt, visi vieno kilimo gyventojai suprato, kad iš neprastytų vokiškų svečių jiems grėsia bendras pavojus. Ypač tai matom vadinamuose prusuose, kurie, tiesą sakant, buvo tie patys lietuviai, tesikyrusieji nuo savo brolių augščiaučių ir žemaičių, kaip ir šiaudien įvairių mūsų tarmių žmonės. Kai lietuviai 1260 m. prie Dubės sumušė vokiečius, tai bematant sukilo visi pavergtieji prusai. Prieš kryžiuočius vėliau jiems talkininkavo Lietuvos kunigaikščiai Traidenis ir Vytautas (1281—1311 m.). Trijų lietuviškų giminių bendravimas klasišku būdu pasireiškė 1281 m., kada prieš vieną kryžiuočių pilį Prusuose Traidenis pasiuntė savo lietuvių, kuriems vadą davė žiemgalį Nameisę.

Bet kaip latviai ir estai atsitaro vokiečių karių eilėse? Mat, vokiečiai kryžiuočiai, pakrikštiję vietinius gyventojus, nori nenori jiems užlėdavo prievoles tarnauti kariuomenėje. Tą privilegiją kryžiuočiai buvo išgavę iš popiežiaus pasiuntinio Viliaus Modeniečio. Popiežius Aleksandras IV ją 1260 m. iš naujo patvirtino. Jis sako, girdi, nukariatuosius, šiuo atveju prusus, galima vers te versti eiti karo tarnybą ir statyti piliis, ir tai imant iš jų įkaitus ar net sodinant į kalėjimą. Saliai apimus, jei budavo duodama vietiniams gyventojams žemės, tai dokumente būtinai pažymėdavo ir karo prievoles. Čia pat tiks priminti, jog vokiečiai gausingomis dovanomis ir privilegijomis mokėdavo prisivilioti vietinių gyventojų, kuriuos jie panaudodavo mokesčiams rinkti, vertiko darbai ir pagaliau šnipinėjimui. Iš jų budavo imami kelių žinovai karo žygiams, sakysim, į Lietuvą. Taip, sprendžiant iš vėlesnių atsitikimų, buvo ir Šiauliu žygyje. Be abejo, tam reikalui tarnavo latviai letgaliai. Vadinasi, kardininkai vietinius gyventojus panaudodavo jų pačių broliams pavergti. Tai įprasta kryžiuočių bei kardininkų sistema.

Nepazīstāncām ano meto santykių, gali kilti abejonė, kaip pagonyis lietuviai galėjo sutruškinti gana didelę, europiškai sutvarkytą ir apginkluotą krikščionių kariuomenę. Bet, pasirodo, lietuviai jau iš seno buvo įpratę kariauti. Ana, vyskupas Meihardas, 1186 m. n. nuvykęs į Romą, skundžiasi, kad galingi lietuviai daro daug žalos krikščioniams. 12-to amžiaus pabaigoje ir 13-to pradžioje lietuviai stipriais būriais užpuldinėjo įvairias Rusijos sritis. Jie teriojo žemes Naugardo, Pskovo, Minsko, Polocko, Vladimiro-Haličo, Voluinės ir Kijevo. Taip pat jie grobė Mozuriją ir kitas Lenkijos sritis. Jų kariuomenės skaičiai visai nemaži. Ana, 1204 m. 2.000 lietuvių įtraukia į Estiją. O Didžiojo Naugardo kronikininkas rašo, kad 1225 m. į Naugardo žemę atvykę jų 7.000, pasak kronikininko, skaičius, „kokio nebuvė anuo pasaulio pradžios“. Enri-

kas Latvīs rašo, jog lietuviams
priešai būvē lyg kļajojānjos
avys, vilko nasruse. Anot jo,
13-to amžiaus pradžioje lietu-
vių tauta buvo galingaisia vi-
šoje Pabaltėje. Tame pačiame
šaltinyje prie Rygos lietuvių
vadas žvelgaitis savo drau-
gams pastebi: „Ar matėte,
kaip drebėjo vokiečių rankos,
kai jie davė mums midaus ats-
gerti?... Vargu, ar užteks mu-
sių tautos saujelei to miestu
dulkių"... Kita atvejin lietuviui
vadinami „plėšriaisiais vilkais”.

Ir apsiginklavāve lietuviai buvo gerai. Eiluiotoji Livonijos kro- nika sako, kad jū šarvai sīdab- ru spīdējī. Kītoje vīetojē tā spīdējīmajā jis lygīna su stīklu. Lietuviai sudarīdavo tvarkīng- us raitīnkīnū būrius, vartojo baltus ir pīntinus. Dar da- ugiāu. Apgūles Daugavpīlī, Trai- denis pasīdirbdīna akme- nū svaidomajā mašinā. Tokis lie- tuviū gīnklas minīmas ne viē- nā kartā. Viēnā kartā lietuviai per naktī pasīdirbā tīltā per Dauguvi. Į žygius jie imdavosi ir vėžiū paimtam grobīui vė- žīti. Nuvykē į Ezelio salā, lie- tuviai kovai su vokiečiaiū užsība- rikaduojā vėžiūmai, už kuriū līndēdami sekmingai atremia vokiečių raiteliū. Kaip žīnoma, šīā priemonē keleta šimtmečių vėliau panaudojo karui genīja- lū ir nenugalīmas čekū didvy- ris Jonas Žīška. Kad lietuvīū gīnklai buvo gerī, rodo viēnās atsitikīmas su jū šaka bei tar- me, būtent, viēnā prusū svai- dyklē atima vokiečiai ir ja sek- mingai kovojā su pačiaiū jos savīnīnkais.

Lietuvių laimėjimas ties Šiauliais yra svarbus įvykis. Čia susijungusi Lietuva pirmą kartą sutriuškina sutelktines vokiečių kryžiuočių pastangas. Dar reikia atsiminti, jog čia buvo surengtas pirmas kryžiaus žygis prieš Lietuvą, paskelbtas popiežiaus Grigaliaus IX. Vadinasi, Europos riteriai, viliojami atlaidų ir organizuojami vokiečių, padarė pirmą stambų bandymą krauju pakrikdyti laisvuosius lietuvius. Šie gi tą pasikėsinimą į jų gimtąją žemę ir tautybę sekmingai atrėmė. Livonijos kardininkai to smugio negalėjo pakelti ir jau kitais metais susijungė su Prūsijoję įsikurusiais kryžiuočiais. 1236 metais šiaulių laimėjimas pradėjo visą virtinę lietuvių laimėjimų, kurių didžiausias buvo prie Tanenbergo, kur vokiečiai kryžiuočiai gavo mirtiną smugį.

Bebaigiant reikia išskelti vieną aplinkybę. Kryžiuočių vokiečių smelkimas į Baltijos pajūrį ir čia švaistymasis kardu buvo daugiaiau prekybinio-ekonominio pobūdžio, o ne tykinio. Tai jau prieš didįjį karą pastebėjo nesalis kas vokiečius Dr. Aubinas. Ištikrųjų, Livonijos arkivyskupas Arbertas 1256 m. plačiame aplinkraštyje atvirai sako, girdi, „visos minėtos žemės (tai yra Baltijos kraštai) po Dievo pagelbos, daugiausia pirklių pastangomis yra atverstos į krikščionių tikėjimą“. Šitas dalykas mums paaiškina kryžiuočių kare žiaurumus ir pastangas stipriai atsisoti svetimoje žemėje ir, pagaliau, užvaldyti gyventojus.

Lenkijos ministeris Lisabonų Roemeris, porą dienų išbuves Lietuvoj, išskrido iš Kauno į Dancigą. Kaip teko patirti, ministeris Roemeris nori gauti atlyginimo už nusavintus dvarus Rokiškio apskrity. Lietuvoj jo nepriėmė joks oficialus asmuo. Jis buvo tik vietos lenkų svečias.

(Keletas idomiu faktų iš pinigų istorijos)

Kada tikrai atsirado apyvartojimų pirmieji pinigai — pasakyti sunku, bet žinoma, kad atsirado jie labai senai, spėjama, kad apie prieš 5 tūkstančius, o gal ir dar daugiau metų. Tačiau šio straipsnio tikslu nėra duoti išsamią ir smulkia pinigų atsiradimo istoriją, kaip tokia, o tik keltą jų bruožų, keltą faktų, iš kurių bus matyti, kaip kūrėsi pinigai suvaidino bendroje žmonijos istorijos raidoje.

Reikia pasakyti, kad pinigų vertė ir galybė žmonės suprato gana anksti. Žmonės greit suvokė, kad su pinigų gali toli nueiti ir daug padaryti. Už pinigų gali įgyti garbės, meilės, valdžios, turėdamas pinigų gali taip pat ir su priešu apsidirbti, nepageidaujamą sau konkurentą nuo kelio nustumti ir tt. Žodžiu, pinigas — galybė, kuria žmonės greit išmoko plačiai ir gundiai naudotis.

Žinoma, už pinigų pasau-
ly daug gero ir naudingo padar-
ta: pristatyta meno paminklų,
mokyklų, ligoninių, geležinke-
lių, fabriky, ir tt., bet nemažai
padaryta ir blogo. Karai – ta
didžiausioji pasaulio nelaimė
vedami dažniausiai taip pat tik
del pinigų, del turto. Del pini-
go ir už pinigų žmonės pada-
ro viską. Kad taip yra, štai ke-
letas iš istorijos pasemty ir pa-
tikrintu faktų.

Vieną kartą iš viešų varžy-

Vienu kartą iš viešų varžytynių buvo parduodamas karaliaus sostas. Atrodo nepatikėtina, bet tai tikras atsitikimas. Tai buvo senovės Romoje prieš 1800 metų. Romos kariuomene, kuri skelbėdavo ir verslavu nuo sostų imperatorius, pritrūkusi pinigų, paskelbusi viešas varžytynes liuosam imperatoriaus sostui užimti. Užimti galėjo kiekvienas, kas tik pasiūlys daugiau pinigų. Kandidatų atsirado daugiau, negu reikia, bet varžytynės kainėjo Romos senatorius Didijus Julijus, kuris pasiūlė visų daugiausiai, o būtent — 6,250,000 dinarų arba maždaug apie puse milijard. dol. mūsų pinigais skaitant. Tačiau naujajam imperatoriui neišgai teko viešpatauti. Tie patys kareiviai, kurie pardavė jam sostą, nužudė jį, užbadydami durklais į 66-tą dieną po paskelbimo imperatoriaus. Ir nužudė ne dėlto, kad jis būtų buvęs labai blogas, o vien tam, kad vėl galėtų paskelbti imperatoriaus sostui varžytynes ir vėl uždirbti pinigų. Suprato, mat, kad čia neblogas biznis.

Manoma, kad Romos kareivius šitokių būdu „uždarbiauti“ paskatino ir išmokė patys imperatoriai. Kiek anksčiau dar prieš tai, kai įėjo į madą skelbti sosto varžytynės, vienas Romos imperatorių, būtent — Sulla (83 m. prieš Kr. g.), vos įgavęs valdžią, ėmė neigiamai įrodyti ir naikinti savo priešo ir konkurento Marijaus šalininkus. Kadangi tai Marijaus šalininku buvo labai daug, tai, kad pasekmingiau eity jų naikinimas, Sulla paskyrė už kiekvieną nužudytą priešą augstą premiją — po 12,000 dinarų už galvą. Premijų paskyrimas turėjo telti da-

jų pasakyti, kad turėjo tokį didelį pasisekimą, kad per kelias savaites buvo nužudyta daugiau kaip du tukstančiai Sullos priešų. Šimtai niekšų, pasiruošusių už pinigų savo motiną su tėvu parduoti, medžiojo Marijans šalininkus, gatybės nę-

muose, žudē juos ir jū nukirstas galvas skubējo nešti ī Sullos rumus, kad gautū už jas pažadētā mokesnī.

Bet galima sau įsivaizduoti, kokia žudynių ir kraujo puota kilio Romoje 40-čia metų vėlyau, kai kaina už žmogaus galvą pakilo dvigubai. Tai buvo 43 metais pr. Kr. g. Tik ką buvo nužudytas garsusis Romos imperatorius ir karvedys Julius Cezaris. Emeš kraštą valdyti konsulas Markas Antonijus, keršydamas už Juliaus Cezario mirtį, įsakė nužudyti tris šimtus Romos senatorių ir du tukstančių karių. Buvo sudarytas ir paskelbtas visų pasmerktųjų sąrašas su paaiškinimu, kad už kiekvieno nužudymą skiriama po 25,000 dinarų dovanų. Kas tada darėsi – sunku apsaityti. Istorija pasakoja, kad vaikai žudė savo tėvus, žmonos savo vyrus, seserys – brolius. Skolininkai gaudė ir žudė gatvėse savo kreditorius, vergai savo šeimininkus. Visi norėjo uždirbti pinigų.

et kas, antra vertus, nen-

Bet kas, antra vertus, nenori pinigų uždirbti, kuriems, atrod, pinigai būtų visai ir nereikalingi. Sakysim, viduramžių laikais katalikų bažnyčia, besukdama galvą, kaip čia daugiau pinigų iš žmonių prisiveržios, buvo sumaniusi net pardavinėti indulgencijas — tokius popierėlius, rašytus liudy- mus, kuriais budavo atleidžia- mos busimo laiko nuodėmės. Žmogus, nusipirkęs indulgenci-

to jau niekas sl

Po to jau niekas skuntų prieš Tolstoju neberašė. Nužudęs du žmones, Tolstojus pasiliko sau šimta tukstančių ir buvo ramus. Įdomiausia, kad ir vėliau, kai viskas išplaukė aiškiai, Tolstojui ne tik kad bylos niekas niekšė, bet netgi pastabos repadarė.

**Pinigais Atperkamos
Niekšystės.**

Toj paĉioj Rusioj pereito
meĉio, predĉioj Kalugos

ti. Toj pačoj Rusijoj pereito šimtmiečio pradžioj Kalugos mieste gubernatorium buvo tu-šas Lopuchinas, kuris už ky-šius padarydavo, ką tik nori. Jei gerai užmokėdavo, tai jis net hylas, iškeltas už žmogų- dystę, nutraukdavo. Vieną ka- tą buvo iškelta byla už žmogų- žudystę dvarininkui Chitrovui. Dvarininkas davė gubernato- riui septynis tukstančius rub-lių kyšio ir tasai įsakė policijai- būla prieš jį nutraukti. Bet šį- kartą gubernatorius truputį- apsiriko. Mat, Chitrovas užmu- šė ne paprastą žmogų, ne kokią- muziką, o bajorą. Bajoro gim- nės netylėjo ir reikalas iškilo- aikštėn. Gubernatoriui buvo iš- kelta byla, bet, dėja, iš to nie- ko neišėjo — gubernatorius li- ko savo vietoj, o ir žmogų- džio Chitrovo niekas nekiluė. Štai, ką galima budavo padary- ti, turint pinigų. Blogai buda- vo tik tam, kas jų, t. y. pinigų- neturėdavo. Toks žmogus net- žmoguni nebudavo laikomas. Tokiais žmonėmis ne žmonė- mis budavo visa liaudis — visi- paprastai darbo žmonės valstie- čiai. Paprastas žmogus valstie- tu buvo laikomas nieko nevies- tu, nes jis neturėdavo pinigų. Už tokio žmogaus nusikraudi- mą ar net nužudymą ir haus- mės budavo menkos. Toj pa- čioj Rusijoj, senovėj ir labai- ilgai galiojo įstatymai, kurie- už bajoro nužudymą skirdavo- mirties bausmę, o už paprasto- žmogaus užmušimą — tik pini- ginę baudą. Kas nužudydavo- kunigaikščio dvaro arklydinin-

sidabro trečios svare da-

baudos (grivina tada buvo gabalas sidabro trečios svare dalies svorio). Bet kas nužudavo paprastą darbininką ar valstietį — mokėdavo tik 5 grivines. Panašiai mokėdavo ir

mai veikē senovēs Lietuvoje,
kur paprastų žmonių žudikai,
taip pat galeđavo palyginti ne-
didelēm piniginėm baudom at-
sipirkti. Visos tos baudos eida-
vo ne nukentėjusiems ar jų
šeimoms, o į kunigaikščių ar
kitokių kokių valdovų išlā-
delto tik, tur but, ir budavo jos
skiriamos, nes šiaip jau papra-
sto žmogaus sveikata ir gyvy-
bė ponams valdovams visai nie-
ko nereikšdavo.

Kaip ir kokių dar niekšybių ir šunybių pridirbo žmonės dėl pinigų ir už pinigų įvairiais laikais ir įvairiose tautose, galima būtų pasakoti ir pasakoti tukstančius faktų, kuriems net vietos čia neužtektų, tačiau jau ir to, kas čia paduota, užteks susidaryti supratimui, kad pinigai — ištikrųjų yra galybė, bet galybė turinti ne tik gerą, bet ir blogą pusę. (L. U.) P. K.

Prieš dvidešimt penkis šimtmečius Santungo provincija vadinosi Lu karalyste. Toje senoje gadynėje, kurią klostė neaiškos praeities miglos, mokytė kiniečiai dideliu užsidegimu stebėdavo dangaus reiškinius.

nie karejo nors paprastus astro-
nomijos įrankius, bet tobulus
ir dailiai išpuoštus. Kinija tuo-
met gyveno savo kultūros žy-
dėjimo pavarasj. Prieš 2500
m. jų visuomeninė santvarka
buvo daug geresnė už mūsų
ir tos gadynės menas paliko
nemirštamus paminklus, ku-
riuos dabar galima matyti įvai-
riuose Europos ir Amerikos
muziejuose.

Lu karalystėje gimė didysis filosofas Konfucijus. Jo dėka Kinija tapo mokslinčių ir mintytojų tėvynė. Nuo 2500 metų Santungo provincija yra šventamiestis visų kiniečių, kurie pašvenčia savo gyvenimą išminties tarnybai. Čia plaukia būriais proto maldininkai, pagerbti dviejų didžiųjų gudragalių, Konfucijaus ir Mencijaus, atminti.

Santungo provincijos gyven-
tojai laikosi labai senų papro-
čių, kaip miekur kitur pasauly-
je. Ji, žinoma, iš to nedaro tu-
ristinės reklamos. Bet protin-
gas keliauninkas nesigailės sus-
tojęs Tsiāne, senojų Santun-
go sostinėje, smulkių amatinin-
ku mieste.

Geltonoji Upė teka per dešimtį kilometrų nuo Tsinano. Jos vandenys dažnai prasiveržia krantais ir pridaro daugybę nuostolių. Šią upę kiniečiai ne be pagrindo vadina „didžiuoju Kinijos rupesniu“.

Santungo baudžiamasis kodelksas mums atrodo labai žiaurus, bet filosofų tėvynė jo ir nemano pakeisti. Ima dvi lentas, kiekvienoje išpiaina po pusmėnulį ir jas suneria ant nusikaltėlio kakro. Ir taip nelaimingieji vaikščioja gatvėmis po tris, po du. Naktį jie gali atsisėsti, bet jokių budu ne atsigulti, nes lentos tuč tuojau juos pasmaugtu. Lentos smulki ai aprašyta pasmerktojo kaltės rusis. Stambūs nusikaltėliai pakabinami be maisto ir vandens geležiniuose narvuose. Miesto gyventojai grudasi aplink ir juos visai p koloja. Tam tikru laiku sargas išima narvo dugną ir nusikaltėlis už pašastų pakimba ore, o jo kojas įmerkia į karštą vandenį.

Kaip matome, filosofu karalystēs negalima pavadinti gaišestine, žolimi.

Apie komitetą galima tarti taip: mokėjo prirengti viską tvarkingai ir ekonomiškai, nes už 25c. įžangos svečius pavaišino gardžiais lietuviškais valgiais ir dar savo palne padarė ku-

S. L. A. Narių Tribuna

Imančių Pašelpą Ligoninių Prižiūrėjimas

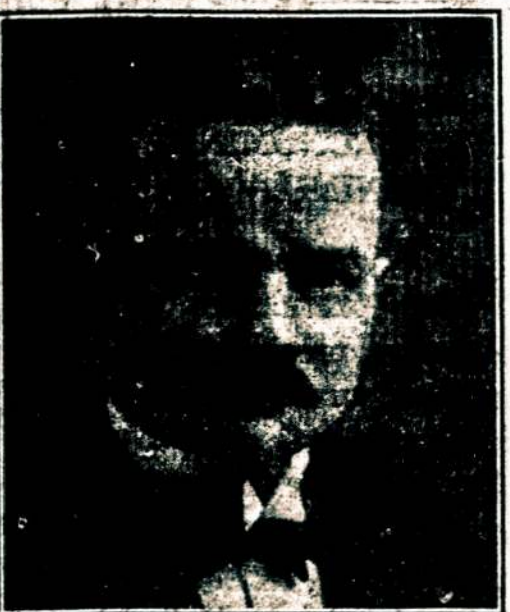
Vis dar tenka pastebėti „Tėvynėje“ nusiskundimai SLA veikėjams ir net aprašymai kuopų susirinkimuose svarstymų, kad per daug stropiai reikia prižiūrėti sergancius ir pašelpą imančius SLA narius. Tiek jau tuo klausimu prirašyta „Tėvynėje“ SLA viršininkų ir organo redakcijos, o vienok SLA veikėjai vis dar nesuorientuoti į šį reikalą.

Visi gerai žinome praeities visiskai laisvą ir beveik palaidą mokėjimą pašelpų sergantiems nariams. Tas palaidumas jau buvo priverstas prie to, kad pašelpų fondo metiniai deficitai siekė iki \$25,000, kas grumojo pašelpų fondo visiškam išsėmimui. Tuomet būtų reikėję tuos metinius deficitus padengti narių nepaprastomis duoklėmis, arba visai panaikinti pašelpų mokėjimą. Šitokią katastrofingą padėtį pastebėjęs dabartinis SLA Sekretorius, Dr. Vinikas, kuomet užėmė SLA Sekretoriaus vietą, tuojaus visą reikalą aiškiai perstatė visiems SLA nariams ir įvedė kietesnę kontrolę serganciu ir pašelpą imančių narių pridabojimui Centre, kviesdamas SLA kuopas ir narius kooperuoti tuo reikalu.

Tokias SLA Sekretoriaus pastabas gėlbėtis iš tos pavojingos padėties suprato visi SLA veikėjai ir nariai, kurie nepriartina nesąžiningam organizacijai išnaudojimui ir rūpinasi organizacijos išsilaikymu bei jos ateitimi. Suprato ir stojo pagalbon SLA Sekretoriui Dr. Vinikui. Bendromis jėgomis tuo reikalu visiems gyvai kooperuojant, jau SLA pašelpų fondas deficitų neturi ir jo išsilaikymas jau užtikrintas.

Šitie visi faktai keliolika atvejų buvo aiškiniami „Tėvynėje“, vienok nestinga veikėjų, kurie net kuopų susirinkimuose vis kelia tuos klausimus ir vis dar nusiskundžia, kad per daug sunkiomis pareigomis apkraunami SLA nariai ligoniniai. Todėl tokių SLA veikėjų reikia paklausti: ar pasirenkate tinkamą kontrolę sergantiems ir pašelpą imantiems SLA nariams, ar norite sulaukti to, kad reikėtų mokėti nepaprastus mokesčius pašelpų fondo palaikymui ir ilgainiui visišką pašelpų panaikinimą? Aš manau visi teisingi ir sąžiningi S. L. A. nariai pasirinks pirmąją išeitį — tinkamai prižiūrėti ligonius ir tuo būdu apsaugoti pašelpų fondą nuo bereikalingo išnaudojimo, tuomi užtikrinant jo pasilaikymą.

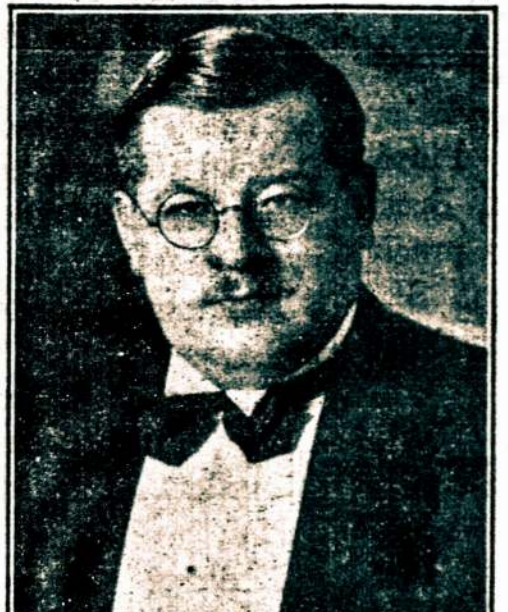
Daugiausiai nusiskundimų yra, kad sergantieji nariai turi gauti ligonių blankoje narį gydancio daktaro liudymą kas savaitę, kad narys dar serga ir turi teisę gauti pašelpą. Bet gi pertvarkytose ligonių prižiūrėjimo blankose (No. 2) daktarui bereikia tik pasirašyti ir tokią blanką yra gera visam mėnesiui — keturioms savaitėms. Mano patyrimu, narį gydantis daktaras nieko neima už pasirašymą blankoje, kuomet jam nereikia narį egzaminuoti dėl ligos padėties, kuomet žino, kad narys serga ir savo kasdieninį užsiėmimo pareigų negali pildyti. Todėl man nesuprantama tie nusiskundimai, kad už kiekvieną parašą daktarai ima iš savo ligonių reguliara vizito

DR. ED. W. ZUKAUSKAS
SLA 38 kp., Brooklyn, N. Y., ilgametis daktaras kvotėjas. Žymus darbuotojas, užimas valdiškas vietos viešosios sveikatos srityje.

DR. JURGIS I. BLOŽIS
Iš Chicago, Ill. Redaguoja sveikatos skyriaus kvotėjas. Rastus Amer. lietuvių spaudoje, taigpi rašo Amerikos ir Lietuvos laikraščius.

DR. JONAS G. ARENTAS
SLA 43 kp. daktaras kvotėjas. Chirurgas, buvo 3 m. Bostono miesto ligon. vedėjo padėjėju. Praktikuoja—897 E. Broadway, So. Bostone.

DR. F. SACK-SAKALAUSKAS
Dantistas iš Scranton, Pa. Dalyvuoja lietuvių tautiniame bei kulturiniame veikime.

DR. ALBERTAS J. VALIBUS
SLA 1 ir 291 kuopų dakt. kvotėjas. Pasižymėjęs gydytojas ir chirurgas. Praktikuoja — 106 Church Street, Edwarsville, Pa.

Pavyzdinis SLA. Albumo Profesionalų Puslapis

Čia matome SLA. Aukso Jubilejaus Albumo puslapį, kuris parodo Albumo išvaizdą ir turinį. Techniškai Albumo puslapiai išrodo nepalyginamai gražiau, nes atvaizdai išeina geriau, kuomet spausdinami ant slidžios, storos popierės ir brangių spalvuotų juodųjų. Albumas bus gražiais kietais apdarais su aukso raidėmis papuoštais. Sekančiuose „Tėvynės“ numeriuose įdėsime įvairaus turinio ir išvaizdos kitus Albumo puslapius. Kaip matome, puslapių apvardai kampuose papuošti tautiniais ženklais: Gedimino Vartais, Žirgvaikiu, Vytauto Didžiojo skydu ir Lietuvos Karžygių skydu.

Albumas bus virš 300 puslapių, kuriame tilps keli tūkstančiai Susivienijimo ir Amerikos lietuvių visuomenės veikėjų atvaizdų. Albumo pradžioje telpa trumpa Susivienijimo istorija ir surašai visų buvusių ir esančių SLA viršininkų su jų atvaizdais. Žinoma, ne visų senųjų viršininkų atvaizdus galėjome gauti, bet didžiūna jų matysite Albume. Albume bus šie skyriai: 1) S. L. A. įkurėjai ir pirmųjų Seimų delegatai; 2) SLA. Pildomosios Tarybos; 3) SLA. Veteranai; 4) SLA. Pastoviosios Komisijos; 5) SLA. bendras veikimas (kuopų ir veikėjų atvaizdai); 6) SLA. Jubiliejiniai Metai; 7) Amerikos lietuvių profesionalai; 8) Visu-

menės veikimas (visuomenės veikėjai, menininkai, sportininkai ir kt.); 9) Komercinis skyrius, kuriame tilps lietuvių biznio įstaigų ir biznierių atvaizdai.

Atvaizdus patalpintiui i Albumą galima siųsti iki lapkričio 22 d., šių metų, sekamomis sąlygomis: visas puslapis \$25, gauna 5 egzempliorius Albumo; pusė puslapio \$15, gauna 3 egz. Albumo; ketvirtadalis puslapio \$10, gauna 2 egz. Albumo; pavienio asmens atvaizdo patalpiniimas \$5, gauna vieną egz. Albumo. Kviečiami Amerikos lietuvių veikėjai, profesionalai ir biznieriai prišūsti savo atvaizdus patalpintiui Albume, kuris bus įamžinta Amerikos lietuvių gyvenimo istorija paveikluose. Kiekvienam lietuviui garbė patekti i tokį istorinį Albumą.

Iki lapkričio 22 d., š. m., ši nepaprastą Amerikos lietuvių istorinį Albumą galima užsiprenumeruoti tik už \$2.50. Vėliaus Albumo kaina bus žymiai augštesnė. Paprastai tokių Albumų kaina esti nuo \$5 augšty. Dabar kiekvienas gali šį Albumą užsiprenumeruoti tik už \$2.50, taigi tik už pusę kainos, kokia už tokius albumus imama.

Siųskite atvaizdus ir pinigus už jų patalpiniimą Albume bei prenumeratas ir visais kitais Albumą liečiančiais reikalais kreipkitės šiuo adresu:

SLA. Jubilejaus Komisija, 307 W. 30th St., New York, N. Y.

užmokesti. Tai jau tikrai nesąžiningas daktarų elgesis ir išnaudojimas savo pacientų.

Bet be tokios kontrolės apseiti negalima, nenorint vėl susilaukti tokių deficitų pašelpų fonde, kokius seniaus turėjome. Savaitinis daktaro liudymas apie sergančio nario ligą būtina reikalingas. Svarbiausias yra tas, kad ir konstitucija įsako nariams, tokį liudymą pristatyti. Kokiu pagrindu tuomet galima remtis, kuomet kuopos už tai kaltina SLA. Pildomąją Tarybą, arba SLA. Sekretorių? Konstitucija taip patyarko ir taip turi būti — kitos išeities nėra.

Žinoma, bloga, kad gyvenime yra nesąžiningumo ir neteisėjų žmonių, kurių dėlei prisiėmė apsauginti ir nekaltus žmones. Bet už tai negalima kaltinti nei SLA., nei jo viršininkų. Organizacija ir jos nariai turi būti apsaugoti nuo nesąžiningo išnaudojimo ir tas padaryta sergantiems ir pašelpą imantiems nariams tinkama priežiūra ir kontrolė nustatant.

SLA. Kp. Sekretorius.

Kelios Pastabos K. Michelsono Ilgam Raštui

Ant greitųjų perskaitęs gerbiamo K. Michelsono raštą antašte „SLA. 345 Jaunuolių Kuopos. Reikalais“, tilpusį „Tėvynės“ No. 40, visai nemanau kreipti atydos ir ką nors rašyti. Bet vėliaus, atydziai peržiūrėjęs, nenoromis turiu padaryti keletą pastabų, ypatingai kur liečia mane.

Gerbiamas Keistutis paskendęs savo didžiūos „galimuos“ ir „išmintyje“, rašydamas užmiršo prisilaikyti nors paprasčiausio teisingumo ir dženelmeniško. Rašydamas apie kuopos susirinkimą, kuriame buvo renkama delegatai i Lietuvių Demokratinį Kongresą ir i SLA. paskutinį Seimą, tarp kitko sako:

„W. Tiškus buvo išrinktas delegatu i Amerikos Lietuvių Kongresą ir kuopa jam davė \$20 už kelionės išlaidas. Reikia pasakyti, kad Walter Tiškus gana prastai supranta lietuvių kalbą ir kuomet jis važiuoja at-

stovauti kuopą i kongresą, kurio visa eiga buvo vedama lietuvių kalboje, tai del to daugelis kuopos narių nepasitenkino jo išrinkimu. Kuomet atėjo S. L. A. Seimui delegato rinkimas, kuopos iždas yra gana silpnas as sutikau važiuoti i Seimą pridedant didžiūmą savo išlaidų.“

Čia Keistučio pasiaukojimas yra neteisingas ir visai neloģingas. Išrinkus mane delegatu i Lietuvių Kongresą 6 balsais prieš Keistutį tiktai 4 bal. sus gavusį, eita prie rinkimo delegato i SLA. Seimą. Na, įsivaizduokite: Nepraslinko nei dvi minutes nuo išrinkimo manęs i Lietuvių Kongresą ir jau, anot Keistučio, kilo „kuopos narių nepasitenkinimas“ manęs išrinkimu ir jau Keistutis išrinko i SLA. Seimą delegatu i š. taip gali tiktai Keistutis pasakoti, bet tikrai tai šitaip buvo: pralaimėjęs Keistutis rinkimus i Lietuvių Kongresą, jis jau matė, kad nebus išrinktas i S. L. A. Seimą, tad atsistojęs ir pasisulė važiuoti i Seimą visom savo išlaidom (o ne kaip jis sako „pridedant didžiūmą savo išlaidų“), jeigu tiktai ku-

pa suteiks jam mandatą. Na, visi tokį gerbiamo Keistučio prašymą kuopos susirinke išpildė ir niekas formalų rinkimų nereikalavo — visi suprato, kad jisai labai nori vyksti i Seimą. Na ir ko čia pavydėti, jeigu kuopa nuostolių del to nepa- nes. Reikia pasakyti, kad jeigu kuopa mane būtų įgaliojusi atstovauti jai Seime, vistiek daugiau pinigų nebūtų galėjusi skirti, kaip tik tuos \$20, kuriuos pirmiau man nutarė duoti kelionės lėšom, nes kuopos iždas gana biednas.

Rodos čia viskas sklandžiai išėjo: Keistutis norėjo i Seimą važiuoti — važavo. Bet štai sugrįžus i Seimo Keistučių ir man iš Kongreso, pirmam kuopos susirinkime, kuriame reikėjo raportai mudviem išduoti, jau tuoj matėsi Keistučio veidas rustus ir susirinkime neko- kia atmosfera susidarė. Išdaviaus man raportą iš Kongreso, tuojaus Keistučio draugai nuo Ten Eyck Streeto ėmė priekabiu ieškoti prie mano raporto: esą as lietuvių kalbą netobulai vartoju, nepapasakojau savo raportę ką Bimna kongrese kalbėjo apie demokratiją ir tt. Ir

šitokiais priekabavimais — jie mane gana sunervavo ir as mažai jiems galėjau ką atsakyti. Gali buti, kad Keistučiui ir jo frentams buvo labai žingeidi Bimbos kalba Kongrese, bet aš jį jo kalbą, giriančią demokratiją, mažai domės kreipiau, nes žinojau, kad Bimba veimainiau- ja — jo idealas yra diktatura, o ne demokratija.

Kitus gi dalykus i Kongreso as susirinkimui papasakojau taip, kaip ten buvo. Bučiau gal nuosėkliau kuopos susirinkimui Kongreso eigą perstatęs, jei Keistutis su savo draugais būtų nesunervavę.

As suprantu, kad gerbiamo Keistučio suplanavimas puolimui manęs buvo kerštas, kad as apsiėmiau i Kongresą delegatu ir gavau daugiau balsų už jį. Tai viena. O antra jįsai sten- gėsi sukompromituoti mane, kaip apmokamą delegatą, kad gauti sau apmokėjimą, kaip dalyvavęs SLA. Seime delegatas. Ir, žinoma, gerbiamas Keistutis šitą visą atsiekė, ką jis prisipažįsta ir savo rašte. Bet tas jo atsiekimas jam para- genda ir kultūrinio bei auklėjimo bendradarbiavimas.

kad „Naujoji Gadynė“ su juo neteisingai elgėsi, kad koks tai misteriškas „žmogus“ prieš jį veikė, kad „Jurgio Draugas“ jį „šlykščiai apšmeižė“ ir tt.

Ne mielas Kaistuti, nieškok ten kaltininkų, kur jų nėra, bet paieškok kaltės savo išdidume, pasiputime savimanijoje ir izoliavime kitų jaunuolių kuopos narių. Kad ir viršminėtam Keistučio rašte keliuose vietose jo sakoma, kad mes, šios kuopos jaunuoliai, nepatyrę organizacijose, nepažįstame jos reikšmės, nemokame lietuvių kalbos ir tt. Gali but, kad dar mes nėsame labai tobuli Susivienijimo nariai. Bet mes jaunuoliai, tai suprasdami ir stojom i šią didžiūsią mūsų lietuvių kultūrinę ir savišelpos organizaciją, Susivienijimą Lietuvių Amerikoje. Ir tikimės, šios mūsų organizacijos pagalba pasiekti to tobulumo, kokį yra pasiekę mūsų senesnieji Susivienijimo veikėjai. Ir Keistutis, jeigu jaučiasi inteligentišku ir pažįstančiu organizacijų veikimą, turėtų mums padėti šio tikslo siekti, o ne pavydėti, užpuldinėti, demoralizuoti mūsų mūsų jaunuolių SLA. 345 kuopą.

Walter Tiškus.

REDAKCIJOS PASTABA. Geistina, kad jaunieji SLA. 345 kuopos veikėjai baigtų ginčus spaudoje ir kilusius nesusipratimus išspręstų kuopos susirinkimuose. Besiginčinant spaudoje, vaidai ir nesusipratimai plečias ir tas neigiamai atsiliepia ir i pačios kuopos gerbuvį.

Taip pat linkėtina SLA. 345 kuopos nariams ir veikėjams pasimokyti iš šio incidento, kad nešant partinę politiką i SLA. kuopų veikimą neįsivengiamai įveliamos kuopos i nesusipratimų ir vaidų sukuri, pasėjama demoralizacija narių tarpe ir dažnai tas priveda SLA. kuopas net prie iškrikimo. Čia turime aiškiausį to viso įrodymą: nespėjo susiorganizuoti SLA. 345 jaunuolių kuopa ir tuojaus ėmėsi politinio veikimo, kurio išdavos — šiandien nesutikimai ir vaidai kuopoje ir jos narių tarpe. Jei šie jaunuolių kuopa būtų palikta nuošaliai partijų politikos veikimo, šitų vaidų ir nesutikimų šiandien kuopa neturėtų.

NUBAUSTI LENKŲ ŠNIPAI.

Šiomis dienomis kariuomenės teismas Kaune nagrinėję kelių lenkų šnipų bylą. Kaltinamaisiais buvo patraukti Vincas ir Antanas Tamoševičiai iš Alksnėnų km., Punsko valsč., Pranė Širmulytė-Marcilūnienė ir V. Aleknavičius. Visi teisiamieji buvo pripažinti kaltais ir nubausti: V. ir A. Tamoševičiai po 15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, Pr. Širmulytė-Marcilūnienė — 10 metų s. d. kal. ir V. Aleknavičius — 6 m. sunk. darbų kalėjimo.

LIETUVOS MOKYTOJAI KVIEČIAM I UZSIENI.

Siemte buvo kultūros rumai Palangoje buvo suruošę tarp- tautinę mokytojų stovyklą, kurioje dalyvavo penkių valstybių mokytojai: švedai, suomiai, estai, latviai ir čekoslovakai. Stovykla labai gerai pasisekė ir užsienio spauda apie ją gražiai atsiliepė. Dabar tos valstybės, kurių mokytojai dalyvavo Palangos stovykloje, kviečia Lietuvos mokytojus i ateinančiais metais ten ruošiamas mokytojų stovyklas bei kursus. Tokių stovyklų bei kursų svarbiausias tikslas yra savo krašto propaganda ir kultūrinio bei auklėjimo bendradarbiavimas.

